

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HÖRAN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

På väg mot världsfreden

NÅGRA AF DEN INTERN.
VÄRLDSFREDSKONGRESSENS
LEDANDE PERSONLIGHETER.

FRIH. CARL CARLSON BONDE

LEKTOR. JOHAN BERGMAN

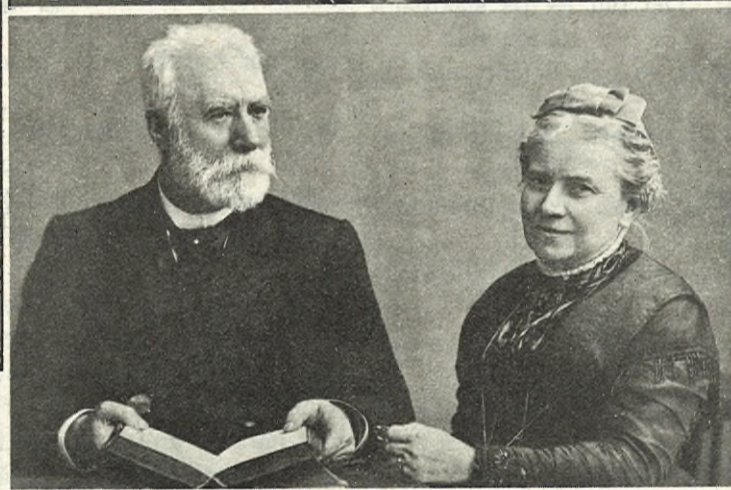

Dr. A. GOBAT. KONGRESSENS ORDFÖRANDE.

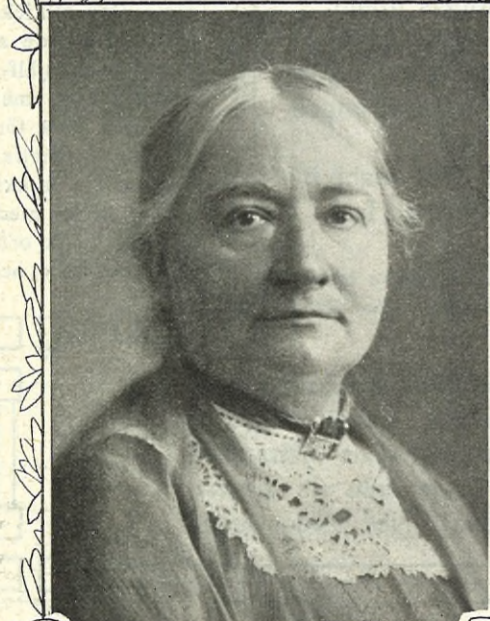

RIKSDAGSM. ERNST BECKMAN

FRU EMILIA BROOMÉ

FREDRIK O MATHILDE BAJER.

FRÖKEN ELEN KEY.

MRS L. A. MEAD.

MISS ANNA ECKSTEIN

MADAME M. M. CARLIER

Kantat vid Världsfredskongressens i Stockholm högtidliga

Freden.

öppnande den 1 augusti 1910.
Af FRÉDÉRIC PASSY.

NÄR I DESSA dagar den adertonde världsfredskongressen samlas i Stockholm, där de svenska fredsföreningarna för första gången fungera som värdar, är detta en tilldragelse, som bör intressera icke blott en liten krets invigda, men hela den stora allmänheten. Det är ju dock en folks och individernas livsfråga i djupaste mening, som denna kongress ägnar sitt arbete, och för hvars lösning de fredsförbund från hela världen, som här komma att bli representerade, oafslåtliga arbeta.

De, som stå främmande för fredsrörelsen, ha vanligtvis två argument att sätta upp mot densamma, hvaraf det första ofta får formen af en retorisk fråga: "Hur skall man kunna verka för freden? Man kan så gärna arbeta för att åskmolnen på himmelen helt fredligt måtte gå förbi hvarandra i stället för att drabba samman med blix och brak".

Bilden skulle vara nog så korrekt, om vi icke kunde hänvisa till det faktum att jorden i det fall är bättre än himmelen att där redan finnes en skilje-

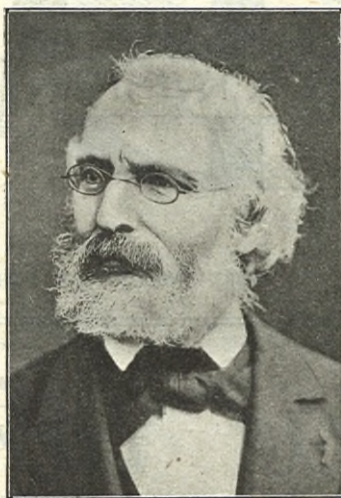
FRÉDÉRIC PASSY'S kantat "Freden", af hvilken Idun redan nu är i tillfälle att meddela ett utdrag, har enkom författats för den i dagarna här samlade kongressen, satts i musik af den svenske tonsättaren dr Karl Valentin och öfversatts till svensk vers af lektor Johan Bergman. Den är en omfattande diktskapelse som med sina pompösa alexandrin och personifierade tankebilder starkt erinrar en svensk om den tid för 100 år sedan och mer, då denna franska smak, som ännu florerar i sitt hemland, behärskade äfven vår svenska litteratur.

Kantaten börjar med en alloktion af Krigarne:

GIF AKT! Signalen ljud. Ett krig dess toner båda.
Ja, kriget kom till slut, för länge blott fördröjdt.
Ack, denna fårahjord, som Fredens fana höjt,
den trodde sig ju snart sin dröms fullbordan skåda,
sen' ny en väg från Haag för folkens rätt den röjt!
Men allestäds ifrån man ser giganter skrida
i pansarskrudars tyngd, och på hvarann de bida,
och fårens lott! Det blir — på slaktbänk döden lida.
Nej, rätten är blott en och det är styrkans makt.
Fördenskull ve allt svagt! Det blir till jorden lagt.
Välan, vårt land är starkt. Framåt på ärans bana!
För bortom gränsen hän vårt segrande standar!
Slå folkens skaror ned och bjud dem en och hvar
att byta tungomål och svära segrarns fana!

Därefter följer en afdelning, som lägges i "Medborgarhärens" ("les soldats citoyens") mun. Den samhällsordning, som infört folkbeväpning, afsedd för försvar, ej för anfall, innebär, vill diktaren säga, ett framsteg från eröfrareidealets mer barbariska ståndpunkt. Här heter det bl. a:

För rätt, för ära, strid! Vår frihet att bevara,
en älskad fosterjord med lif och blod försvara,
den jord, där fädrens ätt i grafvars hvila bor,
där barnaleken yr, där odlarns gröda gror.
För denna dyra plikt försvarets vapen smidas,
för den ej tänkas kan en offergård för stor.

Så följer en serie af verser, som tänkas uttalade af den mångskiftande fredskulturens bärare, bland hvilka först framföras Åkerbrukarne. Deras praktfulla hymn börjar:

Gif akt! Hör jordens röst oss mänskösöner kalla,
eröfras vill hon väl, med järnets egg, vår jord,
men med ett skuldöst järn, ej ett som lyfts till mord.
Med svettig mödas id låt ädla säden falla,
ur fåran hämta bröd för millioners bord!
Har järnet döden tjänt i dessa sekler alla,
en gång i lifvets tjänst dess gärning varde gjord!

Ur de följande, som representera Industrien, Handeln, Den vetenskapliga forskningen m. m., må den sistnämndas sköntformade, i annat versmått byggda hälsning anföras:

Hvem är det, som visdomens brunnar öser,
från Sfinxen den eviga slöjan tar?
Ack, ingen den yttersta gåtan löser,
mysteriets natt blir aldrig klar.
Dock, steg för steg, på försökets bana
gick Forskaren djärf sin trefvande färd
af tviflet ledsagad, med sanningens fana.
Ned i djupen han steg, upp till himlarnas värld;
han har brottats med hungrande hålogda
Nöden,
med Slumpen den blinda, med Pesten och Döden,
och i brottnings skiften han segrar ibland.
Berg bröt han, han ledde den blixtrande glöden,
han spanar de fjärran solarnas öden,
de himmelska kloten mäter hans hand,
och lagarna vet han för stoftets grand.
Där fordom kaos var, hvars lagar ingen tyder,
där härskar anden nu, materien villig lyder,
ur mörkret frigjort ser vårt släkte tingen klart
och hög blir känslans flykt, och snabb blir tankens fart.

Efter en därpå följande längre hyllning åt fredens välsignelser slutar den ståtliga kantaten med orden:

För vishet fördom vika får,
och hatet sig i kärlek vänder.
Hör, mänsklighetens hjärta slår!
— Högt ljuder från all världen:
Hell Freden! Ned med svärdet!

KARL VALENTIN.

Ärade husmödrar!

De som köpa utaf
Rosenfors hafregryn och Hafre-Sundhetsmjöl
få alltid full valuta för sina penningar. Tillverkas under läkarekontroll och erhålles uti alla välsorterade specialaffärer.
Partilager i Stockholm hos Aktiebolaget Wahlund & Grönblad.
Vördsammast Aktiebolaget Rosenfors Bruk & Nya Valskvarnar, Rosenfors.

Inreg. Varumärke.

detta lägger ju icke hinder i vägen för hvars och ens utveckling af de egna särdragen.

Det kan tyckas onödigt att erinra om dessa enkla sanningar, och man skulle önska att så vore, men i detta fall är nog icke den allmänna meningen ännu fullt så fördomsfri som man skulle vilja ha den. Därför har den adertonde världsfredskongressen den stora betydelsen speciellt för *vårt* land, att den indirekt kommer att utträtta ett stort upplysnings- och agitationsarbete i fredstankens tjänst.

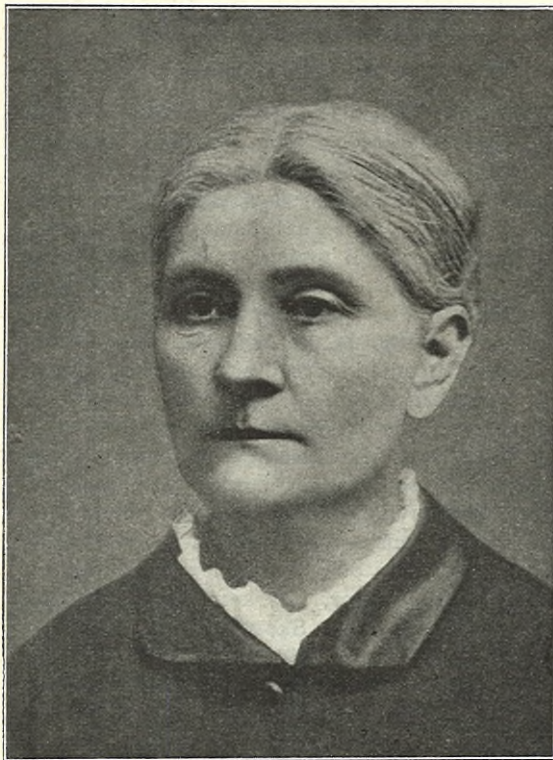
Det är en lysande samling af fredens tjänare och arbetare, som Sverige nu, efter att förlidet år nödgats ge återbud, har glädjen att få motaga. Bland dessa må nämnas främst fredsveteranen och Nobelpristagaren Frédéric Passy, som författat orden till den kantat, hvarmed kongressen kommer att högtidligen öppnas å Riddarhuset. En mycket framskjuten plats å kongressen intages af den internationella fredsbyråns i Bern generalsekreterare, dr A. Gobat, som anses själfskrifven till kongressens president, och som inleder förhandlingarna med ett föredrag om "De båda senaste årens händelser i afseende på krig och fred". En känd och populär fredsarbetare är Nobelpristagaren Fredrik Bajer, som med sin hustru, äfven hon ifrig fredsvän, anländt till kongressen. Andra stora namn inom fredsvärlden, hvilkas bärare närvara vid kongressen, äro senator H. La Fontaine och engelske parlamentsledamoten J. G. Alexander, hvilka båda komma att inleda diskussion om "Andra och tredje Haagkonferenserna" samt om "En internationell rättskodex", skriftställaren A. Fried, som talar om "En pan-europeisk byrå" och om "Rustningarnas begränsning", den franske f. d. officeren Gaston Moch, som inleder frågan om "Det rättmätiga försvaret", och Nobelpristagaren professor H. Ostwald, som talar om "Kultur och fred".

Bland de kvinnliga kongressdeltagarna — för att skatta åt den gängse vanan att behandla kvinnorna för sig — må nämnas särskildt miss Anna Eckstein, en tysk-amerikanska, som lämnat en vacker karriär som pedagog för att uteslutande ägna sig åt fredsarbetet, nu närmast insamlandet af underskrifter på en jättepetition från hela världen, älsedd att vid den tredje Haagkonferensen bli ett uttryck för den växande fredsoptionen, vidare fransyskan m:me Carlier, författarinna till en kulturhistoria i fredsvänligt syfte och en af den franska kvinnliga intelligensens främsta representanter för fredspromagandan, och mrs Mead, en typisk representant för den religiösa fredsriktningen i Amerika.

Svenska talare vid de offentliga mötena, hvaraf det ena anordnas i Folkets hus, bli professor Montelius, fröken Ellen Key, redaktör Hj. Branting och doktor N. A. Nilsson.

Det dryga arbetet för kongressens ordnande, har varit anförtroddt en organisationskommitté, hvars ordförande är baron Carl Carlson Bonde, vice ordförande riksdagsmannen Ernst Beckman, skattmästare ordföranden i den kvinnliga fredsföreningen fru Emilia Broomé och sekreterare lektor Johan Bergman, som äfven förestår fredskongressens byrå. Ordförande i gästfrihets- och inkvarteringskommittén är fru Fanny Pettersson, och det är till stor del genom hennes energiska arbete, man ser sig i stånd att erbjuda gästfrihet, i privata hem eller på hotell, åt icke mindre än 100 kongressdeltagare.

Sveriges kvinnliga fredsförening har tagit speciellt på sin lott anordnandet af ett offentligt aftonmöte i Musikaliska akademien, där Ellen Key och Anna Eckstein komma att tala om "Kvinnan och freden". Kvinnorna få alltså sin egen afton på världsfredskongressen.

En åttioåring.

DEN 9 JULI fyllde änkefru *Kristina Tirén*, född *Holm*, 80 år. Hon firade denna bemarkelsedag i sitt hem hos dotter och mågi i Fors prästgård i Jämtland, omgifven af barn och barnbarn.

Många äro för visso de, som jämte de närmaste anhöriga denna dag låtit sina tankar gå hän till den vördnadsvärda gamla. Ty hon är värd att ihågkommas. Vål är det sant att hon icke är någon ryktbar kvinna likt så många andra nu för tiden. Hon har alltid varit en af de stilla i landet. Men om det är sant, och vi älska att tro det, att kvinnans hufvuduppgift alltjämt är hemmets vård, att hennes styrka består i att kunna med aldrig svikande lifsmot stå stark i lifvets stormar, tåligt bärande lidandets och pröfningens dagar samt att aldrig tröttnas i omsorgen om de sinas väl, då skall *Kristina Tiréns* namn nämnas med kärlek och tacksamhet.

Kristina Tirén är född i Själevads prästgård i norra Ångermanland den 9 juli 1830 och dotter af den i vida kretsar för sin originalitet och iderikedom på sin tid bekante kontraktsprosten Karl Johan Holm och Katarina Elisabet Hambræus. Fadern var finne och hade såsom fältpredst deltagit i finska kriget åren 1808 och 1809. Efter Finlands skilsmässa från Sverige öfverflyttade *Holm* hit och blef kyrkoherde i Själevad samt afled 1867. Tvänne gånger gift hade han ej mindre än 15 barn. Äldst i senare äktenskapet var dottern *Kristina*.

Ledd af en utmärkt moder fick *Kristina* efter den tidens fordringar en den bästa uppfostran, så att hon var väl beredd att öfvertaga eget hus och hem, när detta mycket snart erbjöds henne. Knappt 19-årig ingick hon äktenskap med sin faders dåvarande vice pastor, sedermera kyrkoherden i Oviken *Olof Tirén*, och så började för henne ett det sträfsammaste lif. Är än i dag värden af ett stort landthushåll intet lekverk, var det detta ännu mindre för 30 å 40 år sedan och allra minst i en prästgård. På den tiden, då järnvägar icke funnos, och det var långt mellan gästgifvargårdarne, föll det sig helt naturligt att prästgårdarne fingo öfvertaga de senares roll och ofta härbärgera långväga resande. Var då gästfriheten stor, och alla välkomna, såsom fallet var i hennes hem, lockade det så många flere till besök.

Och huru mångfaldiga de bekymmer äro, som mången gång hvilat tungt öfver en landbrukares hustru, kan endast den till fullo uppskatta, som själf varit i liknande belägenhet. Om vi så härtill lägga en snabbt uppväxande barnskara, som äfven den fordrade icke minsta omsorgen och besvären, kunna vi få en aning om, hurudant *Kristina Tiréns* yttre lif i hennes krafts dagar gestaltade sig. Men allt gick med samma lugna jämnmod, som alltid har utmärkt henne.

Snart skulle likväl dagar komma, som skulle sätta hennes lugn och förtröstan på de hårdaste prof. Redan jämförelsevis tidigt blef mannen, som af naturen var rikt utrustad å hufvudets vägnar och ägde omisskännliga konstnärliga anlag, i grund nedbruten, och då stod hans trofasta hustru så godt som ensam i kampen mot fattigdomen med nio barn, af hvilka endast två nått myndig ålder. I denna belägenhet har hon visat sig såsom en sällsynt god moder. Hvem kan beskrifva alla de otroliga mödor hon haft för att hjälpa fram sina barn till uppfostran och till nyttiga medlemmar i samhället? Den som skrifer dessa rader, känner något till denna kamp i det tysta för hem och härd, och jag vet icke någon, som kan mäta sig med henne i uppoffrande kärlek till de sina. De som känna hennes lifs historia, veta, att det ej ligger någon öfverdrift i det ofvan sagda. Alltnog: hon står såsom ett efterföljansvärdt exempel för hvarje maka och moder.

En sådan kärlek kan icke blifva olönad, och hon har redan delvis fått ut sin lön. Samtliga sex söner äro "män i staten", och de tre döttrarna ha fått tillfälle att i egna hem såsom mödrar söka att efterlikna det goda föredömet. Och i allt, där kärlek och tacksamhet kunna visas, har från barnens sida intet försumrats, att hon må känna, huru dyrbar hon är för dem.

Vorden änka 1889 återflyttade hon till sin fädernebygd, för hvilken hon alltid visat stor förkärlek och bodde där åtskilliga år, tills hon slutligen fick sitt hem hos sin äldsta dotter. Där lefver hon nu i lugn och frid, och där fick hon äfven, som redan nämnts, upplefva sin 80-årsdag, ganska kry i betraktande af denna höga ålder, fast åren naturligen ej gått spårlöst förbi. Dock äro själsförmögenheterna ännu i dag lika friska som i yngre dagar. Hvad som till stor del bidragit till detta lyckliga förhållande är ett aldrig slappnadt intresse för det som i stort rör sig i tiden. En god bok har alltid utgjort hennes glädje. En trognare följeslagare på sina färder i främmande, okända länder torde knappt våra upptäcktsresande hafva haft, och äfven så långt som till filosofiens problem har hennes intresse sträckt sig. Ej heller är konstens område ett okänt land för henne, bland hvilken barn vi ha att räkna kända konstnärer. Sitt starkaste stöd och sin kraftigaste lifskälla har hon dock alltid ägt i vissheten om, att det är en högre makt, som ledd hennes lifsgestaltning såväl i mulna som klara dagar.

Det porträtt af fru *Tirén*, som här synes, är från längre tid tillbaka, ty något nyare har ej stått till buds. Jag är viss på, att det med glädje skall igenkännas, åtminstone af hennes nio barn och 27 barnbarn, och att dessa rader, som beledsaga porträttet, skola bedömas, ej efter hvad de säga, utan efter hvad de velat säga: en varm hälsning på födelsedagen och ett tack för all kärlek i förening med den förhoppning, att Eder lefnadsafton, om längre eller kortare, må blifva en ljufvig ro efter en lång och mödosam arbetsdag!

BIRGER LANGE.

Begär alltid granit-emaljerade
KOCKUMS Kokkärl
OBS! Fabriksmärket.

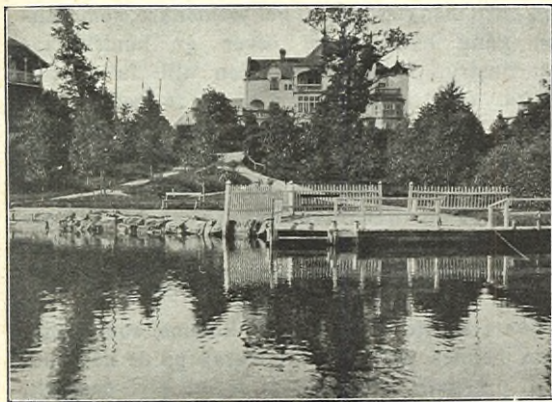
Giffria och syrefasta.
Prisbilliga.
Fås på begäran öfverallt
i hela världen.

Cerebos Salt

vidröres aldrig med händerna under tillverkningen.
Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

En tapper själ.

Af Gustaf Ullman.

“Villa Hult“.

SE, SÅ SVÄNGER pendeln, att vi nu återigen kommit därhän att hemmets sysslor, språk, musik, teckning och handslöjd, äro de mest populära ämnena vid våra unga flickors uppfostran. När man läser igenom t. ex. prospektet från den kvinnliga utbildningsskola, som bär namnet “Villa Hult“, skulle man kunna tro att man drömt de senaste åren med dess strängt gossaktiga uppfostran, när vägen från elementarläroverket, där alla praktiska öfningar då stodo i skamvrån, gick till universitet, seminarium eller societet. Man skulle helt enkelt tro sig vara kvar i gamla dagars flickpensioner — om man icke funne denna modernt rationella prägel öfver anordningarna samt slöjd, barnvård, födoämneslära, kemi och hygien på undervisningsschemat och om icke detta samma schema visade att man tänkt på blifvande själföfversörjerskor.

Att dessa skolor, som i modern anda återupplifva de forna pensionerna, verkligen motsvara en begynnande svängning i smaken och uppfattningen, bevisas bäst af det stora antal elever, som söka sig dit där undervisning meddelas i de ämnen “som närmast komma i fråga för kvinnlig verksamhet i hemmet, där hennes uppgift är att handleda hushållet och barnavården, samt vara centrum för hemtrefnaden“, som termen ordagrant lyder i prospektet från Villa Hult.

Denna sistnämnda anstalt, belägen strax invid Norrköping och kurorten Kneippbaden, har hittills under flere år under ledning af fröken *Ella Hull* varit kombinerad pensionat och hushållsskola, men har nu ombildats till en kvinnlig utbildningsskola med det utvidgade program, som framgår af de ofvan citerade raderna.

Vi ha med anledning häraf velat återge en bild af skolans skapare och ledarinna samt af den vackra villa, som nu står öppen för den nya flickgenerationen.

FRÖKEN ELLA HULT.

“FÖRSTA GÅNG, jag såg henne“, — berättade doktor Krister, min vän arkeologen, — “var i en mörk herrgårdsvestibul. Jag hade kommit dit, skjutsad i flott ekipage, vid tiotiden på kvällen. Den halftimmeturen bara från stationen och dit, i mulen sensommarskymning öfver detta vida, oändliga, sofvande kustlandskap, hade på en gång uppfriskat mina af järnvägsresan tröttkorda, nerdammade yttre sinnen — och fyllt mitt inre med en obeskriflig dyshet. Tryckande kunde den icke kallas, det var snarare som ett starkt, ljuft döfvande gift. Där fanns inga rikt lummiga bokdungar mellan vågiga fält, som hemma i min bygd, inga pillvallar, inga hvita gårdar och slott. Besynnerligt vresiga och snedblåsta träd — mest rönn och oxel — här och där en förkrummet ek, — och grå, låga stugor, i fyrkant byggda längor, med stengården om. Skoglösa berg drogo en dunkel kedja rundt vidden, men borta i den bleka västern kunde hafvet anas som en skugglik evighetsgräns. Ja, muntert var det inte för min blick. — Väl framme vid gården, som utsetts till mitt kvarter, — jag skulle ligga där en tid och forska: trakten är utomordentligt rik på fornminnen, såväl i grafplatser som byggnader — blef jag genast mottagen af ett half dussin väldiga hundar, danska doggar, hvilka plötsligt skingrade den högtidliga tystnaden med en helveteskonst af ekande skall. Jag kände föga lust att stiga ur, men så komen herre raskt ner för trappan, hutande åt koppellet, och räckte mig handen. En barhufvad, lätt flintskallig, medelålders man, mera af köpmanstyp än af godsägare, mycket artig, för att inte säga fjäskig. En viss finess märkte jag dock i hans yttre habitus, välklippt, brunt pipskägg, guldbågad pincenez, elegant, vid knäbyxkostym, bruna skor med ljudlösa sulor. Men rösten: —

— Herr doktor, välkommen! Våra öfriga gäster ha, gunås, redan krupit till kojs: stadsbor, luften suger! Men genera er inte, jag är sen af mig, må doktorn tro. Var god stig in, supén väntar! — — Allt sades med en ton af förbindlighet, som genast gjorde en förbunden, om också inte öfvertygad. — Han hade så'n där lågmäld, men tydlig, nasal stämma, som kan smeka fram äfven skymf. — Nå, jag tackade, förtjust att icke betraktas, eller behandlas, som inkräktare. Det stora huset, af trä, i två våningar, med högt brutet tak, gaf också intryck att räkka till för ett betydligt antal invånare. Direktör Winckel, — han hette så, min värd, — tog själf min kappsäck, väskan och smågepäck fick jag med nöd ta hand om själf, och vi stego upp för den breda stentrappan mellan hvitmålade stenkrukor, hvari bladväxter och stela blommor prunkade som hedersvakt. Inkommen i förstugan, hörde jag en dörr öppnas och Winckel säga:

— Annie? — Tänd i salen! — — Genast! — — Ja, — svarades blott, af en flickröst, kall, uttrycklös, lät det för mig, då. Och värden tände själf en elektrisk ficklampa, lyste mig upp för en trappgång, genom en korridor, in i ett gästrum. I förbifarten hade jag tyckt mig uppfånga små läten från andra rum: hviskningar, fnissande och dämpadt gnällande som af sömniga barn eller små knähundar. — —

Sedan jag gjort nödig restolett, följdes jag åter af den tjänstaktige direktören ner igen. Och vid ficklampans irrande sken såg jag en ung flicka i en öppen dörr:

— Det är färdigt, — sade hon, som förut helt liknöjdt.

— Nå. Då kan du gå och lägga dig. Godnatt, Annie! — Jag hann uppfånga något af hennes drag och gestalt, men icke mycket, mot den dimbleka fonden af en liten kammare med hvita väggar, hvita gardiner, snarlik ett portvaktskrypin. En smärt, ja, mager figur, mörkt, slätt klädd, ett mörkt och rikt hår, särskildt tungt hopadt vid tinningarna, och ansiktet, ungdomligt visserligen, smalt om kinderna, men med kraftiga läppar, starkt framträdande, mörka ögonbryn, och ett par ögon — stora, öppna, skenbarligen nästan svarta. Hvarför blir jag inte presenterad för denna utmärkt vackra lilla dam? — undrade jag förargad, när hon försvann, och min värd slog upp salsdörren, och jag, ljusbländad fick träda in. —

Redan nästa dag fick jag besked om, hvem unga Annie var. — Vid frukosten passade hon upp, eller kanske öfversåg serveringen, ungefär som en slags husfröken. Vårdinnan, en frodig och liflig blondin, var fullt upptagen med alla sina gäster: ett par familjer från närmaste staden, några deras vänner ur badsocieteten där m. fl. Herrar i hvitt och blått, damer i alla möjliga ljusa färger, alla åldrar, en klunga barn, taxar, terriers, gud vet hvad allt för slag, i en röra. Ingen såg åt Annie, hon gjorde inte heller allra minsta onödigt väsen af sig. När jag föreställts för det öfriga glammade sällskapet, bjöd värden mig genast plats vid det rikliga bordet. Men då steg jag själfmant med en bugning fram till den underligt bortglömda flickan, sade mitt namn, och räckte handen. Hon tog den, förströdt, med någon flyktig min af förvåning, och direktörn nickade:

— Det är Annie, en släkting —.

Det fick jag tillsvidare nöja mig med; men så ofta jag kunde mellan prat och medan jag åt, iakttog jag oförmärkt denna släkting, som tycktes ha fått Askungens roll i det gentila rikemanshuset. Hon bar den med brådmogen, men kanske omedveten värdighet. När hon ändtligen fick ro att, sist af alla, slå sig ned, nere hos barnen, brydde hon sig knappast om att röra hvarken mat eller dryck. Hon låtsades äta, tycktes det. Visst var det en vacker varelse. Väl hade min inbillning kvällen förut i halfdunklet diktat henne mera romantiskt skön än hon i verkligheten, i det starka, klara solskenet tedde sig. Men just sådan hon nu var, intresserade hon mig oerhördt mycket mera. Aldrig har jag sett ett så ungt och trots blekhet fraischt ansikte präglas af så förfärande leda. Det var så att säga själsiskt förvridet, under en mask af stel likgiltighet. Och ändå — när hon t. ex. språkade med barnen och hjälpte dem till rätta med ett eller annat, lät det rent af vänligt; — endast man undvek att se på henne!

Straxt, på förmiddagen begaf jag mig ut, med karta, anteckningsbok och alla mina nödiga grejor. En rundvandring i trakten, utstakad efter vissa sevärdheter: domareringar, bauta-stenar, grafhögar och annat, förde mig fram på middagen äfven till en äkta gammal ryggåstuga. Den låg på direktör Winckels ägor och beboddes af ett åldrigt torparfolk. Gubben var döf, satt i dörren och band not. Men gumman kunde både höra och tala. Hon följde mina undersökningar med ifrigt intresse, mer än önskligt för resten. Naturligtvis ville hon också veta, hvar jag tagit in. — Javisst, på herrgården, nickade hon, men med en konstig grimas af illmarig pratsjukhet, som bara längtade att få släppas lös. Jag ansåg mig ha rätt att göra

PÄRMAR

till IDUN 1909 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1:50 Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunnas erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

Hvarje husmoder **Barngarderoben** bör prenumerera på Priset för helt år 3 kr.: haft år kr. 1:60. Lösnummer 30 öre.

Hvarje sömmerska **likaså.** 12 häften årligen.

en genfråga, en rymlig sådan med en hemlig metkrok:

— Är det släkt, allihop, de ha hos sig i sommar? — Gumman plirade; efter något funderande svarade hon:

— Hå, det är väl inte så godt att veta. Se, nu, sen den nya frun kom hit, har inte jag stort reda på herrskaperna därute.

— Den nya frun —? Jaha, så direktören är omgift?

— Visst är han. Han fick stället efter henne, jaja, så är det patron, svågern, han har väl del i det — lite! — Har haft, i alla fall. — Ja — det är hans tös, de ha gående därute, Annie.

— Jaså, fröken Annie? — — Jag behärskade min vetgirighet. Gumman var för resten tydligen inne på ett älsklingsämne:

— Jojomän, den lilla fröken har jag allt sett växa opp. Då, på den tiden, var det en annan Annie. Så kry, så glad af sig — ja, det kan ingen tro, nu. —

— Hennes mor är död?

— Ack, ja! Och fastern med, fru Winckel.

— Jag hörde det, ja. Direktören har inga barn?

— Nej, hvarken med den första eller med — — nåja, denna nya har bara varit med ett par år, så.

— Nå, då passar det ju bra, att de ha fröken Annie. — Och jag drack ur det glas mjölk, jag tillhandlat mig till svalka efter mina forskarefärder. Jag tog mitt pick och pack, tackade och ville gå. Den gamla stod envist i vägen, fumlade med händerna, och det liksom kröp i hennes skrynkliga drag, kring de små nötbruna ögonen, och den infallna munnen:

— Han drack allt fasligt, patron Härman, mumlade hon plötsligt: — men det blef värst, se'n systemen gifte sig, och när så hon dog, och denne Winckel kom till gården, så tog det rent slut, — allting, för patron. —

— Jaså, nå, — sade jag kort — hvar är han nu då?

— Patron? — — Hennes tunna röst blef som en insekts pip: — han är på hospitalet, nu, stackare. —

Jag tackade ännu en gång och bröt upp. Ännu ute på stugubacken förnam jag gummans klagande mummel, hvori jag tyckte mig urskilja Annies namn. — — —

*

Så godt som hvarje kväll hölls där fest på gården, under de veckor jag vistades där. Fröken Annie förblef sig oföränderligt lik, alltid till hands, men aldrig som verklig medlem af familjen. Jag förstod snart, att denna egenomliga ställning ej egentligen var henne påtvungad: hon hade valt den själf. Att hon gjort det på goda grunder, anade jag nog. Likväl blef denna fulländade tillbakadragenhet alltför plågsam hos denna unga, vackra människa, så att jag kände mig frestad att locka henne ur den, äfven mot hennes vilja. — En regnig eftermiddag — då Winckel i affärer rest till staden — speltes upp till dans i stora salen. Annie var för ögonblicket icke sysselsatt med annat än att visa en bilderbok för ett par småttingar. Jag bjöd upp henne. Med ett litet leende, som tycktes mig urskuldande, svarade hon blott:

— Åh, nej tack, jag dansar inte. —

En gammal dam, en af unga fru direktörskans tanter, hade hört det:

— Annie narras, — förklarade hon, nickande åt mig med sitt grå, burriga hufvud: — hur kan man vara så sur och tvär! Unga flickan,

ska' du inte vara glad och yster någon gång, du med? —

Fru Winckel, arm i arm med en kusin, en jättelik kapten, stannade framför Annie, som satt kvar, kall och tyst och stel.

— Hvarför svarar du inte på tants fråga? — sade hon med något öfverdrifven skärpa.

Annie reste sig, gaf fru Winckel en blick full af förakt och svarade lugnt:

— Därför att den är dum. —

Och hon gled förbi oss alla, lämnande bilderbok och barn, och gick ut med en bricka, som hon fann på ett sidobord. Jag bugade mig för värdinnan, och hon tackade. I det hon tog min arm, hviskade hon, hes af förargelse:

— Doktorn får ursäkta Annie. Hon är inte så väl uppfostrad, som man kunde önska. —

Hvad skulle jag svara på det? — — Nåväl. På kvällen hade det klarnat. Hela sällskapet hade farit ned till stationen för att möta husets herre; jag var ensam på mitt rum, med mina studier. Annie hade jag inte sett till efter det lilla obehagliga uppträdet med damerna. Men jag kunde icke hindra mina tankar att i smyg syssla med henne. Hennes beteende tog sig onekligen både underligt och osympatiskt ut. Och dock kände jag mig öfvertygad om att dess udd alls icke var riktad mot min person. Om vi någon gång lyckats bli på tu man hand, skulle jag kanske få se en helt annan flicka, den rätta Annie! — — I skymningen hörde jag de många stojande rösterna och åkdonens och hofvarnes buller nalkas i allén, och strax därpå var huset fullt af det vanliga gästbudslarmet. Jag släckte ljusen och smög mig ned, ut i trädgården. Underbart ren och sval doftade luften under de tätta, susande kronorna. Förströdd och ofrivilligt svärmodig följde jag de slingrande gångarna, hvilkas våta grus kvittrade lätt för mina steg. — Här har hon sprungit som lyckligt barn, — tänkte jag — då detta var hennes eget, verkliga hem, i förre patronens, hennes fars välmaktstid! — Plötsligt befann jag mig i en alldeles öfvervuxen hörnberså, där var mörkt som i en grotta. Jag stod stilla därinne, hörde ett doft, nästan försvinnande brus bortifrån hafvet. Men med ens bröts kvällsfriden af en häftig stämma, som jag kände. Det var Annies, halft i gråt, men bitter, anklagande:

— Ja, gif mig mina pengar då, och låt mig resa! — Och så direktör Winckels, dämpad, men hväsande hvass:

— Dina pengar, dina —? Du är ju inte myndig. — För resten har du ingen rätt till någonting. Och du är otacksam. —

— Javisst. Hvad skulle jag tacka för — tacka er för? För att ni fördärfvat pappa, lurat honom, satt honom i konkurs och se'n på därhus — fast han är frisk? — Är det för detta? — —

— Skrik inte så där, hör du! — afbröt direktören barskt.

De hade stannat alldeles vid bersåns mynning. Jag kunde se deras skugglika gestalter, höra hennes flämtande andetag.

— Men vänta, ni, jag blir myndig till våren, och då —

— Haha, hvad då, då? — Då ska' du ha ut ditt moderne, och resa och hämta ut din far och stämma mig, hvad? — Hans smidiga nasalstämma ljöd nu mildt hånande. Hon teg nu. De stodo tysta bägge en stund. — Så återtog Winckel: —

— Nog nu! Som du så väl vet, får du gärna stanna här hos oss. Du har ingen annans stans att ta vägen heller. Men håll dig en smula i skinnet, och bär dig åt som folk mot våra släktingar och vänner. Det blir bäst för dig, det. — —

Och han gick. Jag hörde hans steg dö han, upp mot huset. Och hennes snyftningar hörde jag. Nu brydde hon sig inte om att återhålla dem. Jag både önskade och fruktade, att hon skulle varna min närhet. Själf stod jag orörlig i dunklet. Då — — skedde det. Den slanka, mörka gestalten, som stått framåtböjd därute, med ansiktet i händerna, gled sakta in i den djupa, gamla bersån. — Rakt mot mig gick hon. Jag kände mig manad att bryta min s. k. gentlemannaplikt för mitt hjärtas lagbud. Hon fick så upptaga det som hon ville.

— Blif inte rädd fröken Annie, — sade jag så lugnande jag kunde — det är endast jag, som —

— Hvem? skrek hon till, ryggande. Men hastigt nog fattade hon sig och dröjde, dock helt nära ingången.

— Är ni här? — Ni har varit här länge? — hela tiden? —

— Ja. Jag kan inte hjälpa det. Vill ni bli ensam här? — Eller kanske ändå jag kan hjälpa er? —

Jag hade gått mot henne, beredd att lyda hennes vink. —

— Nej, nej! mumlade hon; men så brast det fram i hennes röst en vek, förtviflad ömhet: — men tack för att ni ville det! — Och hon räckte mig handen, båda händerna.

— Jag skulle vilja, hvad ni ber mig! — utbrast jag, och tog hennes händer. Som ett mejadt ax föll hon i mina armar.“

*

Berättaren teg länge. Jag ville ej störa och pocka på avslutningen. Jag kände den i hufvudsak. Krister reste vidare, hemligt förlovad med Annie. De skulle gifta sig, när hon blef — myndig. Hon höll ut, sensommaren, hösten, vintern. Fram på våren dog hon, i ytterligt häftig lungdot. Krister hann icke återse henne i lifvet. —

Sommarkurserna i Stockholm.

I SÖNDAGS öppnades årets stora af folkbildningsförbundet anordnade sommarkurser i Stockholm. De många bildningssökarna, manliga och kvinnliga, hade samlats i Nordiska museets stora hall framför Gustaf-Vasa-stoden och hälsades välkomna af prins Eugen, folkbildningsförbundets ordförande, som förklarade årets sommarkurser öppnade. Det låg nu ett storartadt kunskapens och bildningens perspektiv framför de församlade deltagarna, till hvilkas nytta och fromma såväl landets bästa krafter å skilda områden som de ryktbara lärde professorerna Harald Höfding och Tigerstedt stodo beredda att gifva af sitt vetandes fullhet. Professor Gustaf Cassel fann därför tillfället lämpligt att klargöra hur man anammar vetande så att det blir till ett verkligt bildningsvärde: det sker icke genom att lättvindigt slå i sig färdigpreparerade framställningar af vetenskapens resultat, men genom att mödosamt och personligt tillägna sig bit för bit svaret på de frågor, som verkligen uppstått hos en själf.

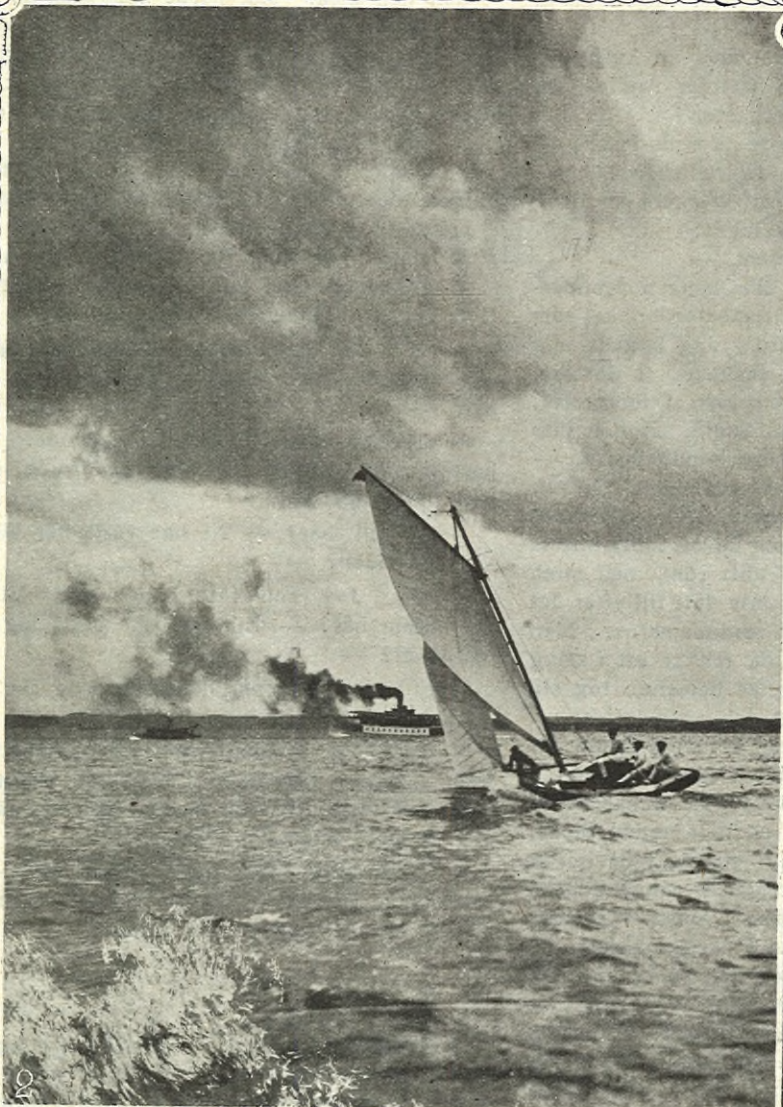
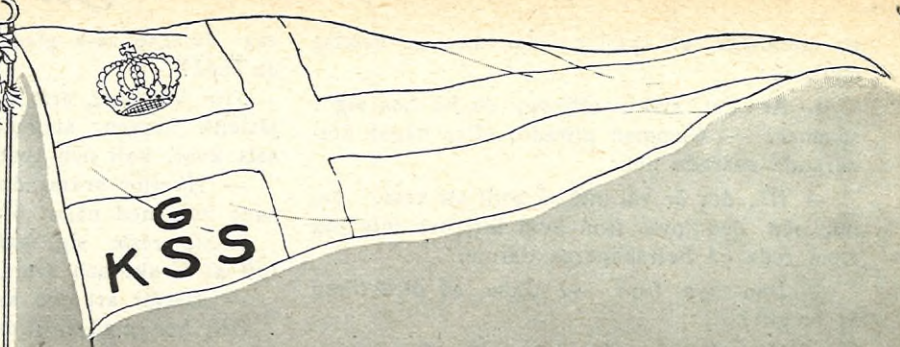
Det har nu under den gångna veckan med dess föreläsningar och förevisningar, så många, att kursdeltagarna, säkert med sorg i hjärtat, fått afstå från mycket de velat höra, varit för professor Cassels åhörare ett tillfälle att tillämpa denna lärdom.

Innan 7 kr. betalas för ett snörlij, bör ifrån Franska snörlijssömmeriet i Stockholm, 1 Norrmalmstorg, 1 tr., dess illustrerade priskurant rekvireras.

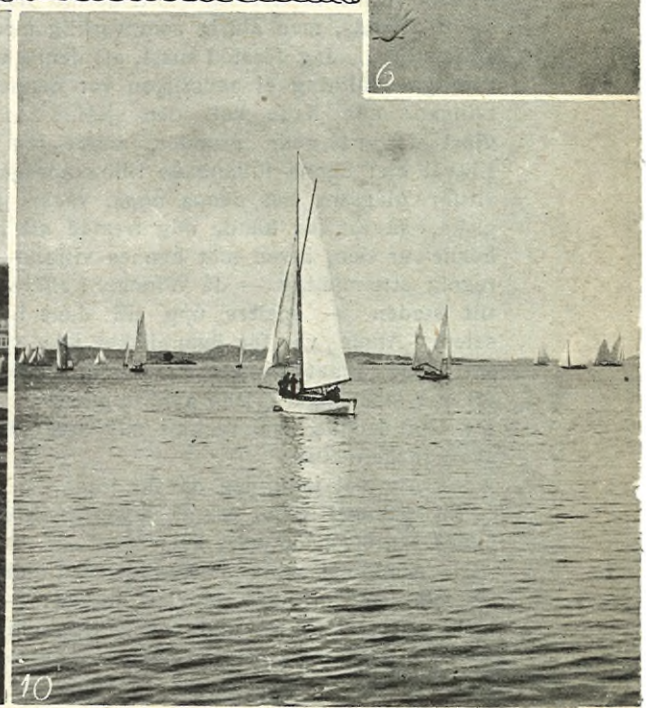
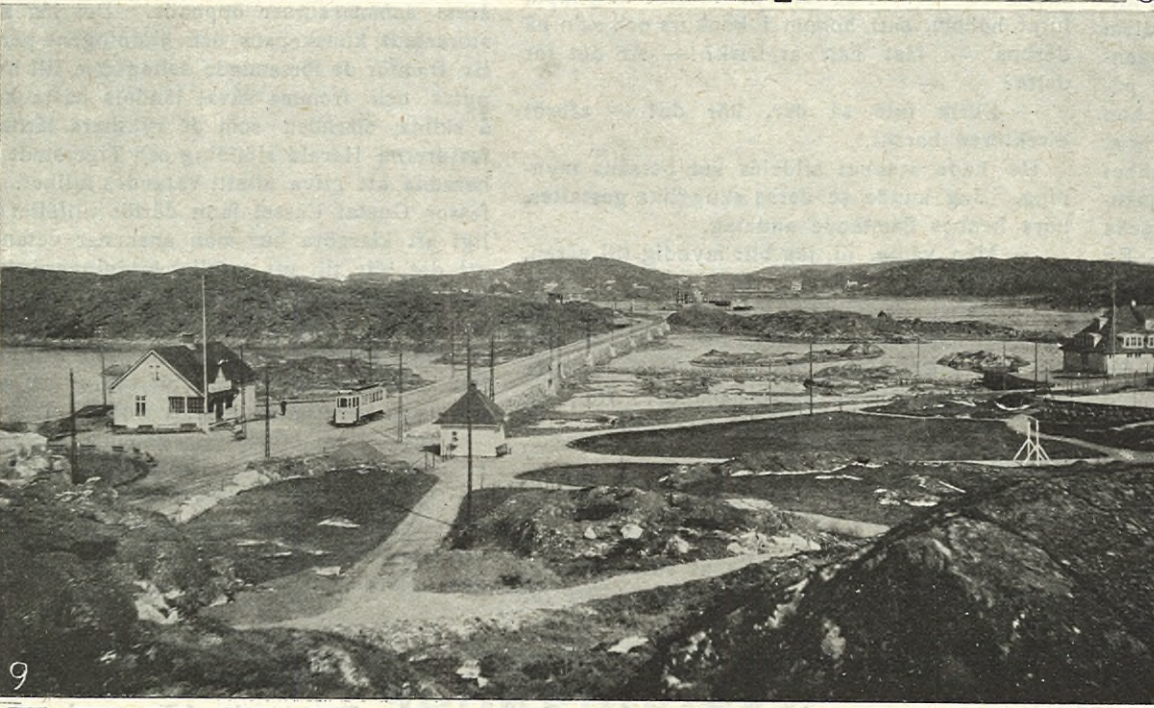

Salamander alla sorter. Enhetspris 15,— Dam- & Herr-Skodon Lyxutföring 18,—

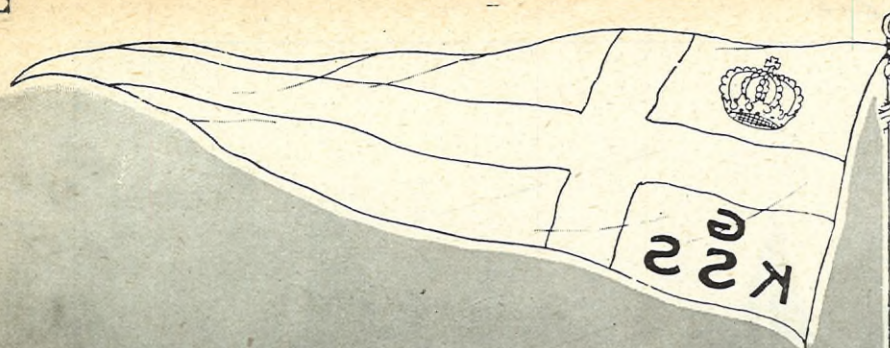

Göteborgs Kungl. Segelsällskaps
Jubileumsregatta 22-31 juli 1910
1. Utsikt åt väster från Saltholmen
öfver G. K. S. S:s nya hamn.
2 o. 3. Kappsegling på Alfsborgs-
fjorden. 4. G. K. S. S:s utlottnings-
båt för i år. 5. »Gerd». 6. G. K. S.

my

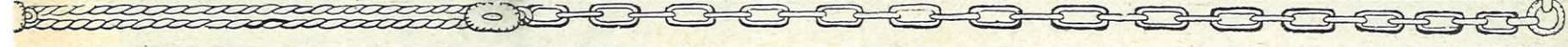
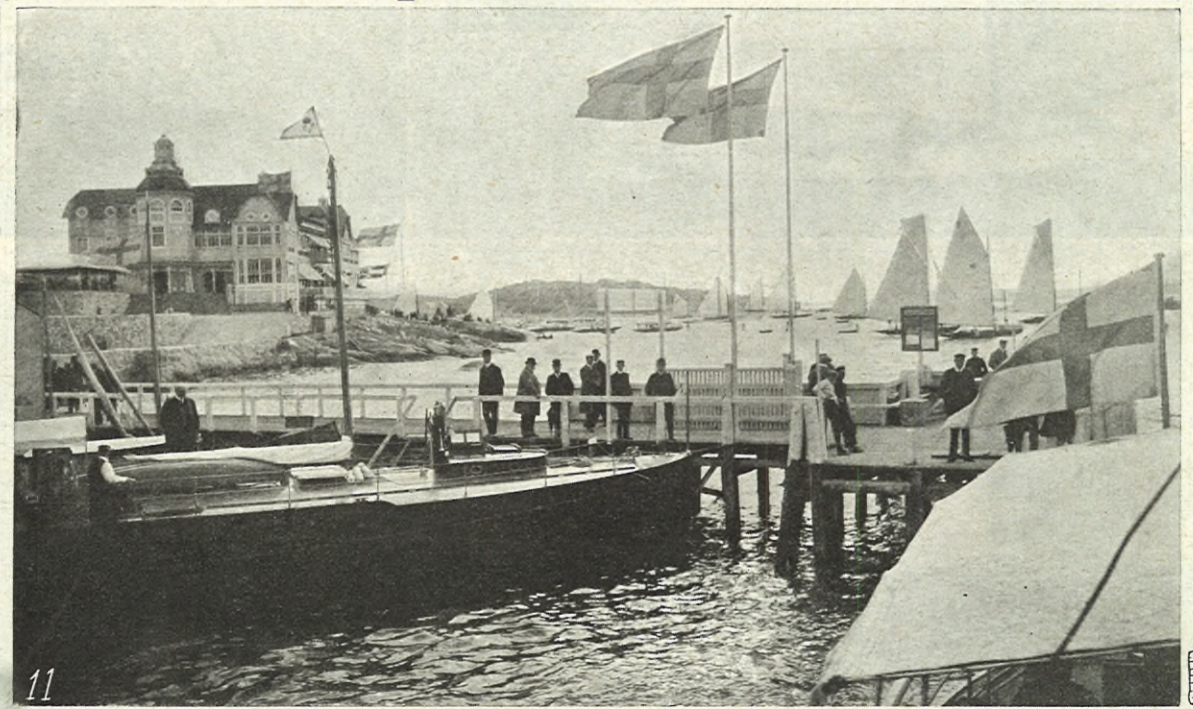
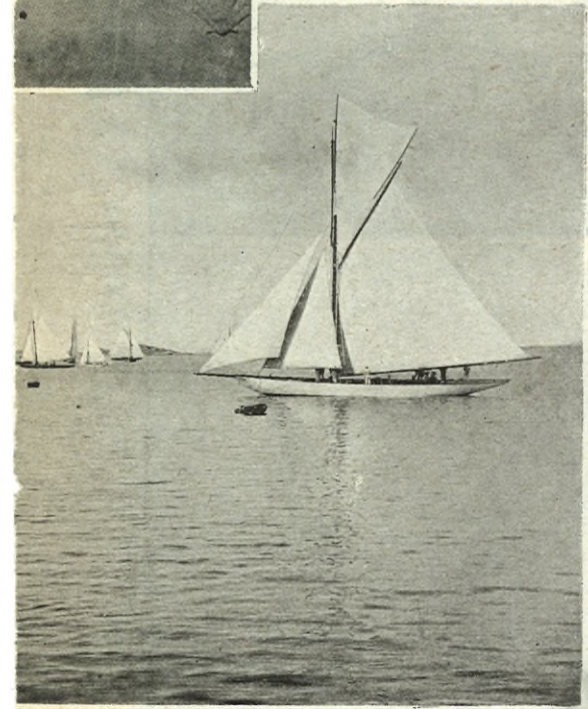
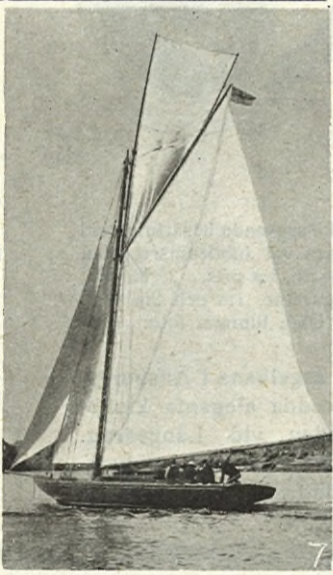

regattan.

Gust. Ekman. G.K.S.S. sjuvårde ordf.

S:s Jubileumsplakett. 7. »Louise».
8. G. K. S. S:s Klubblokal vid Långedrag. 9. Vy af Saltholmen. 10. Vy från banan på Alfsborgsfjorden. Foto för Idun af Anna Backlund. 11. Långedrag i festskrud. Olga Rinman foto.

Göteborgs Kungl. Segel-

SEGELIDROTEN i Bohuslänska skärgården — ett bland stamtillhållen för de gamla nordiska vikingarne — har urgamla anor, och i en sjöstad sådan som Göteborg med en massa intressen knutna till sjöfartsnäringen och hafvet fann den naturligtvis en gynnsam "jordmån", om man nu får använda ett så paradoxalt uttryck. Det var dock först torsdagen den 16 augusti 1860, som en ordnad sammanslutning mellan den friska idrottens utöfvare i rikets andra stad kom till stånd. På inbjudan af hr J. E. Lithman, som också blef sällskapets förste ordförande, stiftades denna dag Göteborgs Segelsällskap, detsamma som nu under den mera lysande värdigheten af Göteborgs Kungliga Segelsällskap kan blicka tillbaka på en 50-årig framgångsrik utveckling och just i dessa dagar firar sitt jubileum med den största internationella täfling, som någonsin ägt rum i svenska farvatten. Sällskapet äger utmärkta hamnar vid Långedrag

Sällskaps Jubileumsregatta.

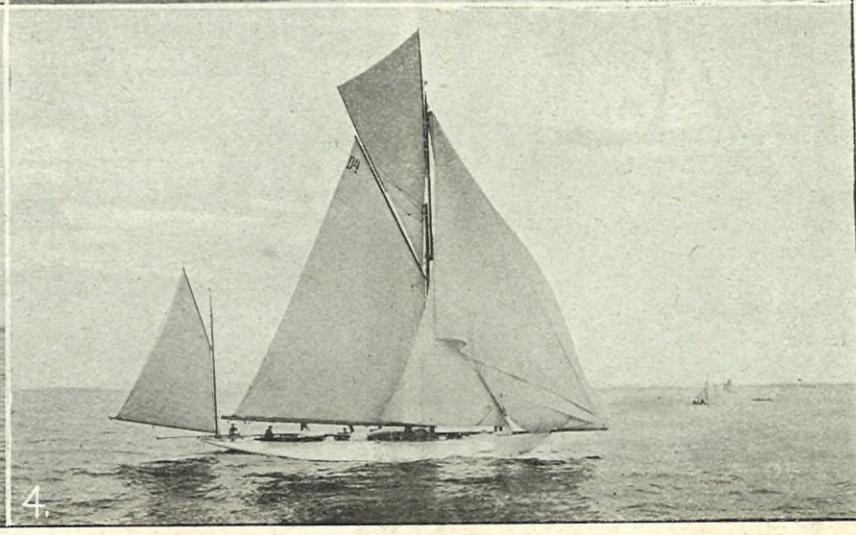
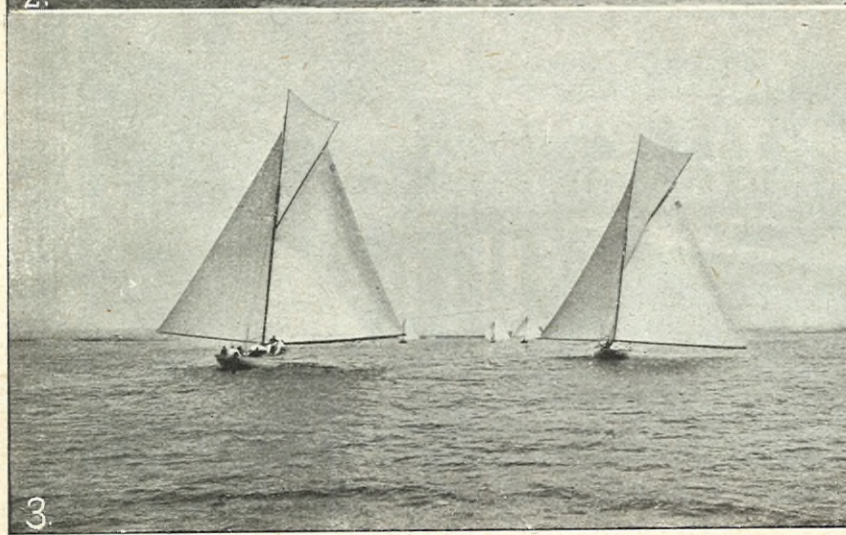
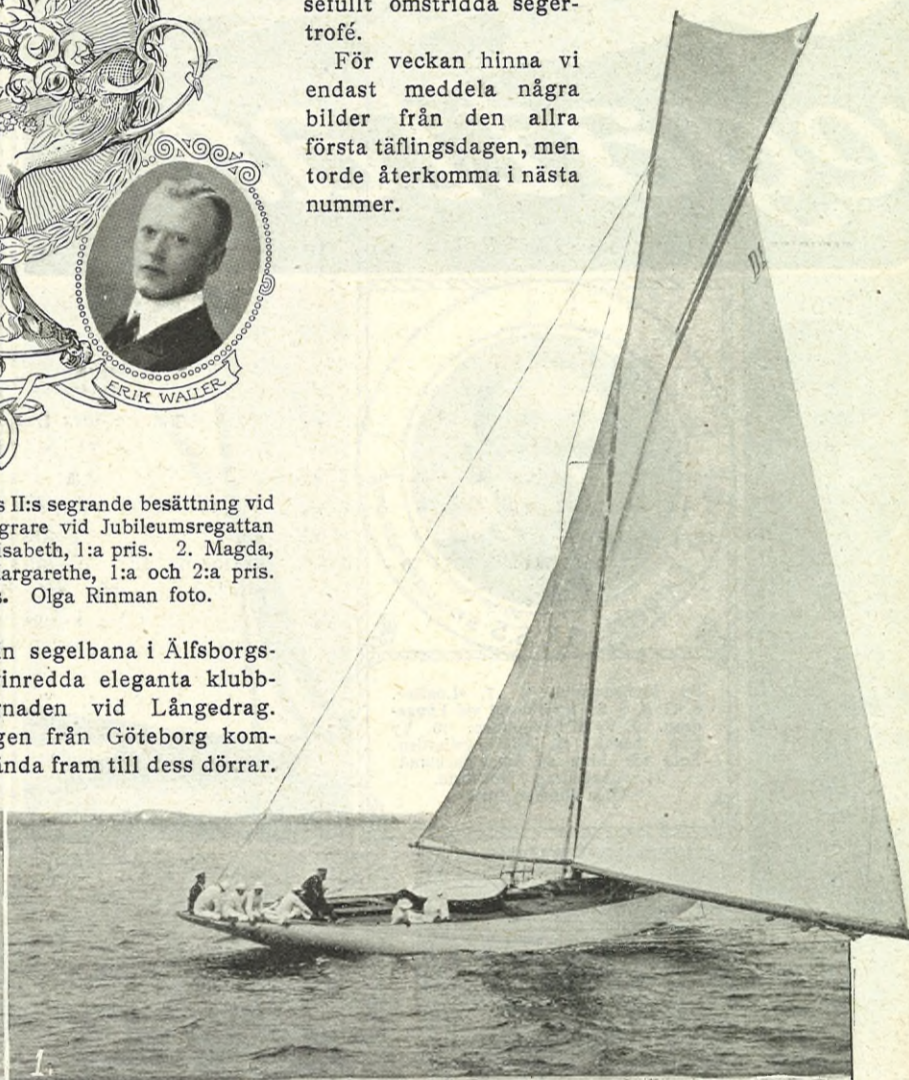
Den mest lysande seger, som svensk seglingsidrott hittills vunnit, har G. K. S. S. också äran att kunna räkna sig till godo. Det var nämligen den svenska, af segelsällskapet i fråga utsedda representanten Agnes II, ägare och chef hr Eduard Ohlsson, som vid sommarens stora internationella täflan i Kiel om den s. k. Entonnarepokalen i konkurrens med sex andra nationers båtar hemförde denna storartade och lidelsefullt omstridda seger-trofé.

För veckan hinna vi endast meddela några bilder från den allra första täflingsdagen, men torde återkomma i nästa nummer.

Entonnarepokalen och Agnes II:s segrande besättning vid Kiel. Första täflingens segrare vid Jubileumsregattan i Göteborg: 1. Sophie Elisabeth, 1:a pris. 2. Magda, 1:a pris. 3. Ellen och Margarethe, 1:a och 2:a pris. 4. Getingen, 3:e pris. Olga Rinman foto.

och Saltholmen intill sin segelbana i Älfsborgsfjorden och har sin nyinredda eleganta klubblokal i restaurantbyggnaden vid Långedrag. Med elektriska spårvägen från Göteborg kommer man, som bekant, ända fram till dess dörrar.

Mors semester.

FAR, SOM ÄR TJÄNSTEMAN, och syster, som är tjänstekvinna, ha sin semester, då de helt få lämna sitt arbete och söka en tids hvila och förströelse. Äldste bror, som är lärare, och bror, som går i skolan, ha sina ferier, då de ställa böckerna på hyllan och ta itu med något annat, som stärker kroppen och gör hjärnan uthvilad för kommande andliga ansträngningar. Köpmannen och handverkaren ta sig en tids ledighet under den "lugna" tiden, till och med tjänarne skola numera ha sin fritid en gång om året. Men — har någon hört talas om mors, om husmoderns semester?

Hela året om, söndag som hvardag, går mor i hushållets trampkvarn. Tankar och händer alltid sysselsatta att ordna eller utföra de mångahanda husliga bestyren. För sig själf det minsta möjliga, allt för de sina. Hennes önskan och sträfvan är, att hemmet må vara och förblifva den käraste fristaden för dem alla, gamla och unga, att de där må äga sitt säkraste rotfäste, finna sin största trefnad, sin bästa förströelse efter dagens id.

Så går mor där år ut och år in, pysslar med den ene, ordnar för den andre, skämtar och ler, sörjer och lider, allt eftersom lifvet ter sig för hennes kära. Alla ta de med egoistisk begärlighet och gammal vanas rättighet emot hennes arbete och omsorger. Det är så gammalt och vant detta, att mor skall gå där och ordna med allt och alla, det är ju hennes verksamhetsfält, där man sett henne år efter år, utan att det fallit någon in, att äfven hon kunde behöfva en tids årlig hvila eller förströelse. Mor rör sig ju själf därhemma, kan ta sig en promenad, då hon så tycker, kan hvila, då hon det önskar. Ja visst, ingen nekar henne det, ingen, utom de mångahanda bestyren, som sällan lämna ro vare sig åt tankar eller händer, därför blir det också sällan något verkligt lugn, någon verklig hvila för henne i hemmet.

Så länge mor är ung, går det nog. Då är kroppen motståndskraftig och själen spänstig, lifvet har så många glädjemöjigheter, att arbetet blir till en lek i ett älskadt hem med make och barn.

Men ungdomsåren räcka ej lifvet ut. Innan man vet ordet af, börjar mor se gammal och trött ut. Då kommer man kanske att tänka på att äfven hon behöfver en tids hvila, då arbete och hushållsbekymmer få ligga helt nere, och kropp och själ hämta nya krafter.

Så gäller det att på bästa sätt ordna denna mors semester såväl för henne själf som familjen. Helst bör den tagas, då de flesta andra ha sin hvilotid, nämligen under sommarens solglada och hälsostärkande dagar.

För en stadfamilj, hvilken det här är fråga om, kan fördenskull det vanliga "sommarnöjet" planeras på annat sätt, så fort barnen något så när vuxit upp. Den traditionella stugan eller villan på landet, som förut förhyrts för hela sommaren, behöfves ej mera. Den var de ungas Eldorado under barnårens lekar och upptåg, men ju mer de utvecklats till arbetsdugliga ungdomar, har något af dess dragningskraft så småningom försvunnit och deras verksamhetsbegär finner sig ej tillfredsställdt med en i det stora hela lättjefullt tillbringad sommar därtädes.

Detta ifriga begär efter verksamhet, som vanligen alltid finnes hos frisk och sund ungdom, bör på ett för karaktären och kroppsutvecklingen förstärkt sätt utnyttjas äfven under ferierna.

Den med praktiska anlag utrustade ynglingen kan under ferietiden taga anställning å

verkstad, fabrik, järnbruk e. d., och grunden läggas till ett blifvande yrke. En annan hurtig pojke skickas till en landtgård för att mot fritt vivre deltaga i skördearbetet. Där stärkas muskler och öfvas iakttagelseförmågan långt mera än hvad bollsparkning och crokettspel någon sin göra. Där lär han sig också inse kroppsarbetets värde och känna dess glädje. En tredje med läslust begäfvad yngling blir lärare för någon yngre kamrat eller sändes ut på resa o. s. v.

Såvida mor ej af någon orsak föredrager att ha sin stora flicka hos sig hela sommaren, kan denna också få sig anvisad någon praktisk sysselsättning helst i ett landthem eller hushållsskola på landet för att därigenom skapa en motvikt till terminernas mera ensidigt intellektuella arbete, på samma gång den bildar en länk i hennes husliga uppfostran. Har hon anlag för lärarinnekallet, kan hon pröfva på att handleda en kamrat på vetandets knaggliga stråt, eller kan hon sändas ut på fotvandring under en del af sommaren.

Se där en del förslag, som kunna praktiseras, som skänka nytta och glädje åt de unga och gifva mor en tids lugn och ro!

När så fars semester börjar, upplöses hushållet, tjänarinnan får sitt sommarlof och kosan ställes till en badort eller ett pensionat på landsbygden eller vid kusten. För den, som älskar ett enkelt och stilla lif, äro de senare nog i allmänhet att föredraga, och många finnas att välja på. Sv. Turistfören:s "Hvilo- och kurorter i Sverige" anvisar ett stort antal. På gamla trefliga herrgårdar, vid leende vatten, vid skog och fjäll växa pensionat upp, komfortabla och dyrbara eller enkla och billigare. Bland dessa sommarhem utväljes det, som anses lämpligast, och här tillbringa så far och mor i lugn och hvila en sommarmånad, som under nya förhållanden och stärkande luft skall skänka den bästa rekreation. Och då familjens spridda medlemmar efter fritidens slut åter samlas i hemmet, kunna de med godt mod och friska krafter åter börja sina skilda värf.

Husmodern har såväl som hvarje annan rättigheter och skyldigheter mot sig själf. Men kärleken till de sina, understödd af en stark plikt känsla gör att hon ofta går för långt i enerverande tankeomsorger och kräfvande praktiskt arbete. Detta blir då till skada, icke endast för henne själf, utan för hela familjen. Kärleken till hvarandra så väl som — egoismen borde därför bli den dubbla driffjädern till, att mors semester snart blir verklighet. Den är säkert lika behöflig och berättigad som hvarje annan arbetande människas, och skall bli till gagn och glädje icke endast för henne själf utan för hela den familj, hvars hjälp och vårdarinna hon är.

ANNA ELG.

Kvinnorna under fanan.

Ett kapitel om införandet af ett kvinnligt värnpliktsår.

SÅ LYDER PRISÄMNET för september i vår serie "Årets tolf kapitel" och uppmana vi alla dem af våra läsare, som ha något att säga i frågan, att genom Idun framlägga detta för vår läsekrets. Täflingsartikel, som icke gärna i längd bör öfverskrida 4 Idunspalter, insändes till Iduns redaktion, Stockholm, senast den 31 juli och förses med påskrift: "Iduns artikel täfling". För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utfästes ett pris af

ett hundra (100) kronor

och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af Iduns septemhernummer.

Litteratur.

SOMMARBOKEN af Gustaf Stjernström. Kommanditbolaget Chelius' förlag.

Detta är en bok, som man borde ha fått i händerna redan tidigt på våren för att genom studiet af den redan då kunnat värdigt bereda sig att begå sommaren och lära sig, hur man under alla förhållanden, äfven de mera begränsade, skall utnyttja sommarens hälsomöjligheter intill sista droppen. Men äfven nu, midt i högsommarens fullhet, har det sitt stora intresse att se hur utgifvaren lägger ut sitt vackra program: friluftslif och idrottslif för alla. Ty han nöjer sig icke med att bevisa, att vi alla behöfva sol, luft och motion, han ger sig också i färd med att detalj för detalj praktiskt klarlägga, hur detta program skall genomföras. I detta sitt arbete har han haft hjälp af ett stort antal experter på olika områden, så att sommarlivet, turist- och idrottslivet, hälsovården och hvad därmed sammanhänger blifvit allsidigt belyst med tanke på alla åldrar från småttingen, som läses sina första friluftsekar.

Ett varmt intresse för vår ungdoms uppräckning och härdande, för allas vår glädje och hälsa, och en oändlig välvilja, som ibland tar sig uttryck i något väl utopiska projekt, genomströmmar boken. Utgifvaren är tack värd för sin idé och sitt arbete.

*

Ljungans Ådal från turist- och fornminnes-synpunkt af Olof Högberg och Anders Wide.

Det är två gamla skol- och universitetskamrarer som här åter enats i det berömvärda arbetet att göra ett af Norrlands rikaste och skönaste — men ännu ganska okända — landskap till en ny landvinning för våra turister.

Det lilla intressanta och rikt illustrerade häftet, hvilket är det 45:e i ordningen inom Svenska turistföreningens samling af resebroschyrer, landskapsskildringar och "vägvisare", kan inte ha fått mer tillförlitliga och med hembygden mer intimt förtrogna skildrare än dessa båda — professorn och "Den stora vredens" författare.

Det är också ganska antagligt, att Medelpadsbygderna, särskildt de som höra samman med de här föreslagna turistlederna, inom kort komma att bli eftersökta, som hittills Ångermanlands och Jämtlands kanske mer storslagna, men ej fagrare nejder.

Någonting, som beskrifningen om Ljungans Ådal ger oss kunskap om, är dessutom det likaledes af flertalet förmodligen okända faktum, att det lilla vackra landskapet "mellan åsarne" är en af Norrlands allra äldsta kulturhärder. Här finnas ytterst intressanta lämningar ända från sten- och bronsåldern i form af ättehögar, runstenar och en del redskap och vapen, hvilka senare numera ingå i Medelpads fornminnessamlingar — äfven dessa ett verk af de båda skol-, akademi- och författarekamraterna.

Synnerligen populär bör en af de föreslagna, korta turistfärderna bli. Den tar ej mer än fyra dagar med Stockholm till utgångspunkt och ger härunder tillfälle till besökande af ej mindre än tre af Norrlands mest storslagna älfvar: Ångermanälven, Ljungan och Indalsälven.

Hvad våra vägvisare dessutom ha att bjuda, tillåter ej det begränsade utrymmet att här återge. Det ter sig dessutom allra bäst med deras egen framställning i ord och bild och är förenadt med ganska måttlig kostnad att komma i åtnjutande af, då "Ljungans Ådal" kan förvärfvas för endast 50 öre.

M. R-M.

*

Uppgif lifvidd (under armarne), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur fullt tillförlitliga, moderna och eleganta

Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjölmonster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmonster 50 öre, Kragmonster (Pellerin) 50 öre, Kappmonster 60 öre, Nationaldräktmonster 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till

Norrlandsgatan 16, Stockholm,

Mönsteraffären "Chic".

Från Alb. Bonniers förlag har utgifvits en liten vacker volym i den billiga enkronasserien, omfattande *Dikter i urval af A. U. Bååth*. Den stora allmänheten får här ett tillfälle, som den ej bör försumma, att i en följd stifta bekantskap med det vackraste och mest representativa af en manlig och kärnfull skaldegärning allt ifrån debutboken år 1879 intill senaste tid.

Iduns boklista.

Alb. Bonnier: *Dikter i urval*; af *A. U. Bååth*. — Wahlström & Widstrand: *Karin—kejsarinna*; en hembygdshistoria af *Thor Högdahl*. — Hugo Geber: *Ar-sène Lupin*; nya äfventyr af *Maurice Leblanc*. — Wilhelmssons förlag: *Framtidens folkskola*; af *Nanny Palmkvist*. — Åhlén & Åkerlund: *Vildbjärnor*; amerikahistorier af *Sigge Strömberg*. — Järnvagnen; de- tektivroman af *Stein Riverton*. —

Skojarbröllopet.

Från "Ismaels barns" sorglustiga öken- vandrings.

Af Olof Högberg.

(Forts.)

DET DÄR tyckte ingen af skojarjättarna om. Kom så en från, brunögd skata framvippande mot Lars, satte fram truten och bjäbbade:

"Du tycker dig nå'n vara du, som kommer till bröllops som en gråbonde och sitter här och tribbilerar på den bildad är. Men jag ska tala om för dej, att d'är ingen som är trakterad af dig här i gården, bondlusk!"

"Tyst, stinta!" varnade Lars under bifalls- sorl från hela karlstaten. "Jag varnar dig och bara en gång. Säger du ett ovettigt ord till, så smäller det!"

Ja det var ju en sak, att inte teg skojer- skan för det. Utan vidare drämde Lars till med flathanden, så att hon vardt slarfvig om truten och mer till.

"Nu slår du igen nedra dammluckan, mens du har vatten på din kvarn ur noshålen," mente Lars tro på.

Karlstaten bland skojarne tyckte, att detta var rättvist gjordt och bra sagdt. Kalle Fri- berg, som rådde om jäntan, ansåg, att hon hade bort få mycket mer, men likväl på rodret. Lars svarade, att den ända, som skällt, skulle ha fisken och inte den, som oskyldig var. Häråt skrattade skojarne och hade omåttligen roligt. Kalle Friberg själf medgaf att detta var ett tänkvärdt ord.

Så kom skraddarn lite varsamt stickande med det, att den bildad är borde ha som en undfallenhet för damer. Lars behöfde inte många ord för att täppa munnen på honom:

"Jaså, du tror, att en människa bör få skälla fritt och obehindradt, bara därför att hon är litet tjockare kring rodret än skuldronna! Där hör ni stadsloket återigen!"

Skojarne gäfv sig nu att skratta ut ögonen på skraddarn, tyst hade också nosgräbban blifvit efter munfisken och vidare blef ej om den saken.

Nu satte sig brudparet och den, som värd skulle vara, ofvan bordet för att upptaga brud- gåfvorna. Så framkallades en hvar för den skull att skåla med brudparet. Lars var den förste bland de oskylda. Då hans tur kom, lade han fram det väldiga sportelknyttet och kände på deras vin. Det var ingenting annat än en flaska af Stormors blåbärssaft, årgammal och möjlig som den var. Den som skulle "hämta", vinet hade väl tagit miste på flaska. För skams skull hvissar Lars åt värden, att de strax skulle få litet bättre. Han skickar ett bud till Stormor, men så blef det något misstag på nytt, så att pigan kommer tillbaka med rama brännvinet. Ja, huru därmed var, så blef det att dricka brudeskålen i brännvin och

det gick väl ändå någon väg. Skraddarn, som var den enda frack-människan vid bröllopet, kom fram näst efter Lars. Och han hällde i sig ett helt dricksglas brännvin, tom och sup- snål som han ständigt var.

"Det var mig en rent oförbojlig tomhund!" utbrast Lars ända utöfver sig. Skojarpojkarne tyckte också alldeles likt, men ingen af jän- torna vågade öppet hålla med skraddarn längre.

Under tiden hade brudfolket tagit upp sportel- knytet och värden kastade ett öga på alla dessa skickningar från Stormor. Då tog han i häpen- heten blåbärsglasen i ena handen, brännvins- glasen i det andra och sade:

"Govänner, så mycket I hören det! Så värd jag mången gång i min lifsdag har varit och farit för smått och mörkt folk efter vägarne, så har ändå ingen skänkt så mycket som här och aldrig fick ett brudpar så mycket som här. Det synes tydligen, att här har då kommit en riktigt storkarl till gårds, och en riktig grann- låts stormora har han, då hon kunde rusta ut karla så storhederligt."

Hvarpå värden bar omkring knytet, så att de skulle få se allting. Och det förstas, att nu begynte skojarne att glo värre än någonsin på Stor-Lasses gråkläder, men ingen tordes säga ordet om dem.

Så tog värden i och höjde ett fyrfaldigt hurra för Stor-Lars och Stormor. Ja, där bar till att hurra så förskräckligt, att takseglet, som var uppspändt för att gömma undan flugu- lort och snattegods på gällen, föll ned för den starka påkänningen af lufttrycket. På eviga blinken var det eld i seglet och bara ohändt, att huset kom i ljusan låga, men det slutade bättre.

Under tiden passade skraddarn på i viller- vallan och stal i sig mer brännvin, så att han redan var alldeles ohjälplig. Sedan stod han där och gjorde försmädelse af dem, som hade fått brännhåll i kläderna, och skällde på kock- modern för att hon icke haft så mycket som en handspruta i ordning. Mycket vett hade han inte ens i nykterheten och det lilla som var rymdes ej längre i honom för det myckna brännvinet.

Nu belevades, att de skulle dansa några låtar. Lars fick återigen vara både refve och inslag åt dem, för skraddarn, som de hade räknat mest på, var ju alldeles ofarbar. Spela ville Lars just inte mer, än mindre dansa med skojskorna. För att slippa dansa måste han likväl därän och spela. Och där blef ändå ett spel om aftonen och natten, så att skojarban- det slutligen vardt som förskräckt. Lars själf blef så uppspelt af låtarna sina, att han slut- ligen dansade framför de andra med säckpipan. Ingen hade någon aning om huru fort tiden led undan. Innan de visste ordet af, var det lidet långt frampå ljusa söndagsmorgonen.

V.

Under tiden hade skraddarn sofvit af sig ruset på en bosshög och kom igen i bakruset, gemen och olustig på alla vis. Han hade legat i fracken och den såg ut så, att alla skojarne måste skamskratta honom rakt i ansiktet. Ja, skojskorna icke mindre, ty sådant slag kan det vara i kvinnfolken — högsta hyllest i ena stunden, högsta smälek i den nästa!

Till allt annat hände sig ej bättre, än att stackarn fick ställa sig på gården och kasta upp i allt elände. På bönderna skällde han, förstas, mellan uppkastningarne. Dessa skojar- här på landet räknade han också för bönder nu i otidigheten...

"Du duger inte till torparkvast, än mindre till bonde," slängde Lars åt honom och skojarne höllo med detta.

Utom annat styggt häfde skraddarn ur sig en del fula glåpor om huru bröllopsgården kom öfver "första brudskålsvinet", såsom den

leda kroppen kväkte fram smädelsen. Då sade allihop rent ut, att detta var då alldeles för mycket gement. Så synd det var om dessa Ismaels barn för allting ledt, som ville förstöra deras helg, tyckte Stor-Lars och sade i all beskedlighet:

"Bry er inte om det där, go'vänner, och hvad annat en token där häfver ur sig. Hvad som än kommer eller inte kommer från Stor- gården, så står den på knutstenarne lika väl. Men bra hjälpsam har en del af er varit att blåsa upp högfärden i stackarn där, mens en smula vett var kvar i honom. Nu lönar det inte längre med honom. D'är bara ett sätt, som nu är passerligt med den här stadsherren." Allihop ville strax veta hvad det var.

"Govänner, govänner!" genmålde Lars. "Om ni detta finge veta, så fülle byxor och kjolar af er med detsamma. D'är en sak, som skall omtalas efteråt, men inte förut."

Sedan sade han bara åt dem, att jänthåret, som hade varit näsvis, skulle komma fram och det skedde flinkt.

"Lillpiga," tillsade han, "spring du genast efter kvast och sopskyffel och tag ihop allting efter den fine stadsherren här, som du skröt så duktigt af!"

Jaha, hon kom med kvasten och en hej- dundrande stor, järnskodd och stark sädesskof- vel från någon tiondelada. Någon sopskyffel fanns inte.

"Det är bra som det är," säger Lars. "Sopa dit hvad jag har sagt och sedan stannar du och ser på hvad som sker."

Han sätter skraddarn i kastskofveln ofvanpå hans lossade barlast, griper så tag i skaftet, lättar på skofveln, får en duktig sväng på skraddarn och slänger alltsammans uppåt taket på kockstugan. Och just som skraddarn satt i knäviken ställning, styrde han i väg efter en stor bäge med frackskörten rätt bakefter sig som ett annat fågel-styre, så sköt han ned mot den öppna takluckan och drämde in där, så att det bara lät domp i halmen, sågmåran och gammallöfvet på kockstuguvinden. Det andra följde hack i häl efter som skraddarns onda samvete. Och så stod en sky af sågmåra, damm och torrlöf i takluckan...

Nåna, Stor-Lasse var nog känd för den han var, tyckte alla, när de ändtligen fingo höra namnet. Och så kom hurrandet löst igen. Nu var en då af med skraddarspektaklet, trodde alla så visst.

VI.

Emellertid hade kvinnfolken i kockstugan åsidosatt sina åligganden för dansen och äfven- tyret med skraddarn. Nu, då allt var slut, skulle de tillbaka för att se om sitt fögderi. Gryngröten var då alldeles vidbränd och till annan olycka hade sågmåra, boss och löf slagit genom det ussliga taket, då skraddarn drämde ner.

Där var nu en rasande förödelse och en hisklig olåt blef där. En af käringarne hade sig uppför stegen åt vinden för att se huru det var fatt med fyllslarfven. Ja där låg han i allt elände med fracken som ett par vingar bakunder sig.

"Är du kanske medstruken? Säg, din lede fähundskropp!" ville hon veta, men skraddarn svarade icke ett ord.

Så skulle människan närmare för att se, huru det var fatt med honom, men hände sig nu så olyckligt, att det blef för tungt och större delen af taket drämde ner. Käringstyggan hade sig flinkt på sidan, hon, men skraddarn med halm, sågmåra, boss, torrlöf och allt möjligt skräp dråsade ner.

(Forts.)

Från Rue de la Paix till Strandvägen

I DAG ÄR rubriken alldeles vilseledande. Om rue de la Paix säger jag i sommar som den omtänksamma mamman, hvilken vill hindra sina små från att se en otäck olyckshändelse på gatan: Usch, titta inte dit!

Sannerligen, man kan bli generad för mindre. Där spankulera damerna omkring i stora sammetsbaretter, och strutformiga linongsklädningar öfver stramsittande understommar af köttfärgad liberty. Och om knäna ha de ett skärp, så vidt som en vanlig svensk fyrtioårig husmoders midjeband, och hvar gång de försöka att ta ut steget och gå, sker dem icke rättvisa, så att de snafva och falla på sina egna synder, utan deras arga uppsåt fullkomnas, och det blir enhvar förbipasserande gifvet att skåda deras sköna skapnader in extenso. Detta är icke kultur, hvilket "mod" eljest är, det är endast dumt.

Jag har mera lust att tala om mina bref. Om dem som jag erhållit från eder och edra medläsarinnor af Idun. Det vill säga, endast om dem som jag får från medläsarinnorna, jag förutsätter nämligen att ni själf hör till de få med hvilka samma korrespondens helt och hållet förlorat sin ursprungliga karaktär och nu snarare antagit formen af en intim brevväxling mellan två väninnor, som icke behöfva genera sig för hvarandra, emedan de icke vet hur "hvarandra" ser ut. Det blir samma be-

hagliga psykologiska förhållande som under en maskerad eller i en anonym polemik, parterna kunna för en gångs skull helt undvara att för sin egen skull uppfernisera sanningen.

Anonymt var det, ja. Och därmed är jag, äntligen, inne på mitt egentliga ämne. Den fullkomliga anonymiteten, den som helt döljer sig, är alltid feg och motbjudande. Jag lämnar den och talar endast om den rent materiella. Mina förtrogna äldre och yngre väninnor ute i landet, dem jag aldrig sett, och hvilka i mitt ansikte slippa se reaktionen af sina egna ord, äro anonyma försåvidt som deras personliga värdighet aldrig lidit af att jag sett dem i de många skiftande situationer, hvarom de tillskrifva mig. Och detta är en synnerligen behaglig basis för en korrespondens.

Hvilket däremot icke är fallet med ett bref som följande: "Var god per omgående skicka uppgift om hurudana jag skall sy mina sommarblusar och ett säkert medel mot att håret faller af. Y X poste restante, Grönköping."

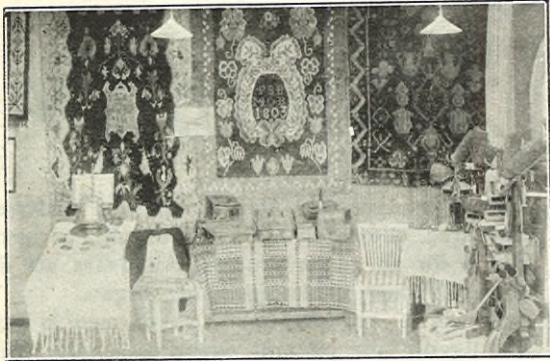
Kan någon människa begripa hvarför fru eller fröken, för det kan ju på grund af blusbehovet, knappast tänkas vara en herre, Y X skriver till mig? Vill hon veta något om mina, en för henne vildt främmande persons blusar? Om hennes kan jag ju omöjligen yttra mig, jag vet ju endast att hon är en form för lif som under formeln Y X dväljes i Grönköping.

1. MODELL LAFERRIÈRE. KLÄDNING AF INDIGOBLÅ FOULARD MED TVÅ PLISSERADE VOLANGER, GULD- OCH SILFVERBRODERADT SKÄRP, BRODERAD KRAGE MED SAMMETSANT.

2. MODELL MARGAINE LACROIX. KLÄDNING AF SVART LIBERTY MED HVITA SPETSAR.

3. MODELL MARGAINE LACROIX. KLÄDNING AF CREPE DE CHINE. STOR MAINTENON-KRAGE AF VENETIANSKA SPETSAR, SKÄRP I VIEUX ROSE.

Hemslöjdsutställning i Sollefteå.

PÅ INITIATIV af Ångermanlands hemslöjdsförening hölls den 2—5 dennes i Sollefteå en utställning af hemslöjdsalster. Utställningen, som var den första i sitt slag inom provinsen, omfattades med ett synnerligen lifligt intresse, i det icke mindre än 2,600 nummer anmälles, af hvilka ett jämförelsevis stort antal funno köpare bland de till minst 6,000 uppgående besökarna.

Samtliga grenar af hemslöjden voro, som framgå af de två bilder vi meddela, talrikt representerade men största intresset tilldrog sig dock helt naturligt de olika prof på dräll- och damastväfnader, som utställes från en del socknar i norra Ångermanland, där linodling och linberedning af ålder har godt namn om sig.

I sin helhet vittnade utställningen om att hemslöjden i Ångermanland står på ett långt högre plan, än man förtut i allmänhet velat tro, och att utvecklingsmöjligheterna äro både många och stora.

Arbetena med utställningen, hvilken öppnades af landshöfding Bergenholtz med ett varmhjärtadt anförande om hemmets betydelse, ha ledts af fru Anna Fahlén, Hullsta, hvarjämte riksdagsman H. Fahlén med energi och stor framgång arbetat för utställningens tillkomst.

Samtidigt med denna utställning var och länets första fjäderfästutställning anordnad på planen vid Sollefteå folkskola. Äfven denna utställning skildras såsom mycket lyckad.

J. A.—T.

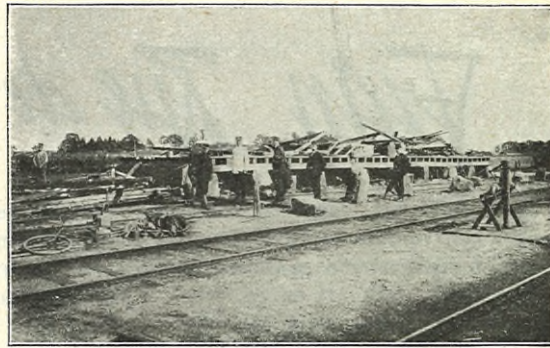
Och hennes hår? Hur skall jag kunna trollo bort orsaken, när jag icke vet den. Anonymiteten förbryllar!

Ännu en sak, som ofta slagit mig med vemodig förvåning. Finnes det icke en enda af alla mina klädhjälpbehöfvande korrespondenter som är det ringaste förfaren i teckningskonsten? Man skriver till mig om en klädning, som varit mycket dyrbar, och som nu skall ändras. Godt. Och man ödslar med dubbel tid, sin egen och min, i beskrifningar öfver modellens hemlighetsfulla krumbukter. Hvarför icke taga ett djärft steg och försöka göra en om än aldrig så schematisk teckning? Det har ännu ingen enda gjort, och jag har flera gånger måst förklara mig inkompetent att reda ut mysteriet. Det är ledsamt.

Vill ni ha ännu ett schematiskt brefprof ur min samling? Hör: "Gwen, skicka mig uppgift om hurudana skärp jag skall ha till sommaren, men som jag är abonnent skall ni vara mera utförlig än sist." Namn, adress. Ni förstår hur det inspirerar, och hur vederbörande står sig på den utsökta formen. Om det gällde mitt lif eller min kommunala rösträtt skulle jag naturligtvis kunna rapsodiera cirka tre kvarts spalt om skärp — men vore det några som hade ett så djupt intresse för frågan att de läste det? Och hvarför är den skrifvande damen så angelägen om en vetenskaplig utredning, har hon måhända fått ett arf, det hon till en viss grad önskar depensera i en skärpsamling, eller är hon ond på mig för "sist"? Idel gåtor, dem jag dock icke söker lösa.

Nej, tacka vet jag de andra, dem jag här icke talar om, men hvilka jag nu skall skriva till. Så att jag får sluta detta!

Er tillgifna GWEN.

En förhärjande cyklon.

FRÅN AKTIEBOLAGET FOTO i Eskilstuna ha vi mottagit några bilder af den våldsamma cyklon, som den 20 dennes drog fram öfver Eskilstunanejden och särskildt anställde härjningar vid Nyby bruk, hvars verkstäder blefvo synnerligen illa medfarna af övadret, i det att det stora taket på plåtverkstaden afrefs. Likaså blef sågverksbyggnadens takresning fullkomligt ramponerad och afrefs af cyklonen, som bortförde bräder och plåtstycken flera hundra meter från platsen. Godsmagasinet vid Nyby bruks järnvägsstation vräktes totalt omkull och fördes 10-tal meter från sin plats och ut på en åker. Våldiga träd afbrötos som tändstickor. Dess bättre kom dock ingen människa till skada. Vi återge här bilderna af den raserade godsstationen samt magasinet vid bruket.

Riddarpojkarnes sång,

Johan Nordlings dikt, i tonsättning af Richard Norén, finnes fortfarande att tillgå å Iduns expedition, Mästersamuelsgatan 43, Stockholm, till ett pris af 2 öre pr styck, då minst 50 ex. rekvireras.

Gwens frågobyrå

med dess möjligheter för Iduns publik att hänvända sig till vår sakkunniga medarbetare å modeafdelningen med begäran om råd i toalettfrågor har under den tid den existerat hunnit bli känd af många af våra läsare. Vi erinra likväl på nytt dem, som ej ännu använt sig af den särskilda förmån Idun velat bereda sina läsarinor, om att Gwen fortfarande som hittills vill ge sina korrespondenter hjälp och vägledning i toalett- och smakfrågor af skilda slag.

Brefven adresseras till Gwen, Iduns redaktion, och måste åtföljas af dubbelt svarsporto.

TILL FRUKOST

hvarje dag bör Ni äta

HAFREGRYN — HAFREMJÖL och Ni grundlägger därmed Eder hälsa.

Specialegenskaper: Genom den gulaktiga, mineralrika proteinhinnan: närmande, dryga, fin smak. — Tillverkas under läkarekontroll. —

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 31 JULI—6 AUGUSTI 1910.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; kalltunga i majonnäs; mjölk; kaffe eller te med ugnstekt bröd. Middag: Afredd buljong med stekta palsternackor; fisksoufflé med holländsk sås; stekta kycklingar med brynt potatis och salader; jordgubbar med vispad gräde.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt färsk strömming; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Gratin på buljongkött; krusbärskräm med mjölk. **TISDAG.** Frukost: Smörgåsbord; sillgratin; ägg; mjölk; kaffe eller te.

Middag: Stekt gödkalflever med potatis; rabarberkompott med vispad gräde.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekt gödkalflever (rester från tisdag) med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med stufvade sockerärter; filbunke.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; patentbiff; mjölk; kaffe eller te. Middag: Grönsoppa; pösmunkar å la Skogshöjd med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; inkokt strömming med stekt potatis; kräftor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Surstek med potatis; gurka och lingon; smultron med mjölk.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; skinkomelett; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt sik med skiradt smör och hackade ägg; rismjölspudding.

RECEPT:

Kalltungor i majonnäs (f. 6 pers.). 2 kalltungor, 2 lit. vatten, 1 msk. salt.

Till grillering: 1 ägg, 2 msk. gräde, 1/2 kkp. fint stötta skorpor.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.).

Majonnäs: 2 äggulor, 1/4 tsk. salt, 2 1/2 del. god matolja, 1 msk. citronsaft eller dragonättka, 1 knifudd hvitpeppar.

Beredning: Tungorna sköljas, borstas väl, läggs i det kokande vattnet, tillsatt med saltet och få koka tills skinnet lätt kan afdragas (omkr. 1/2 tim.). Tungorna klyfvas längs efter i tre skifvor och grilleras (doppas i det uppvispade ägget, blandat med grädden och vändas i de stötta skorparna). De stekas därefter vackert bruna i smöret, uppläggas på fat och garneras med majonnäsen samt persilja. Till majonnäsen röras äggulorna i en stor spillkum med en träsked. Saltet tillsättes och äggulorna röras å samma håll, tills de blifva som en sammetslik ljusgul massa. Då tillsätts matoljan och citronsaften droppvis och växelvis. Blir majonnäsen för tjock och ej vill samla sig, tillsättes litet vatten.

Den afsmakas med salt, hvitpeppar och om så önskas med litet socker.

Fisksoufflé (f. 6 pers.). 100 gr. smör, 100 gr. mjöl, 5 del. gräde, 3 kkp. kokt fisk. (1/2 kg. gädda), 6 ägg, salt, hvitpeppar.

Till formen: 1/2 msk. smör, 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Smör och mjöl sammanfråsas och grädden tillsättes litet i sänder under flitig rörning, hvarefter afredningen får ett godtt uppskok och hålles upp att kallna. Den kokta fiskens plockas fin som risgrön och nedröres i den kalla smeten jämte äggulorna en i sänder. Den afsmakas med kryddorna och sist nedskaras de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan slås genast i smord och brödeströdd form och gräddas omkr. 1/2 tim. i ordinar ugnsvärme. Soufflén serveras genast den tages ur ugnen.

Stekta kycklingar (f. 6 pers.). 3 kycklingar, 3 msk. smör (60 gr.), 2 tsk. salt, 1/2 lit. buljong, (1/2 lit. kokande vatten, 1/2 tsk. Liebig's kött-extrakt, 1/2 tsk. salt.)

Sås: 1/2 msk. smör (10 gr.), 1 msk. mjöl, köttjus, 1 del. tjock gräde.

Beredning: Kycklingarna plockas, svedas noga, och vingar och ben huggas af. De tvättas därefter väl rena med mjuk borste och ljumt såpvatten samt sköljas. De skaras upp i ryggen, tagas ur och sköljas mycket väl invändigt, hvarefter de torkas med en köthandduk. Smöret brynes i en långpanna, kycklingarna läggs med bröstet upp, brynas i ugnen och ösas öfver ofta samt spådas med den kokande buljongen och få steka omkr. 20 min. De skaras och garneras med persilja. Såsen serveras, som jus eller afredd, då smör och mjöl sammanfråsas, köttjusen silas, skummas och påspådes litet i sänder, hvarefter såsen får koka 10 min., grädden tillsättes och såsen får uppskok, samt afsmakas.

Krusbärskräm. 1 liter färska eller 6 del. konserverade krusbär, 1/2

lit. vatten, 2 kkp. krossocker, 1 1/2 msk. potatismjöl.

Beredning: Krusbären snoppas, sköljas och få afrinna. Af sockret och vattnet kokas en tunn, klar lag. Krusbären läggs och få koka, tills de äro mjuka, då krämen afredes med det i litet kallt vatten eller franskt vin utrörda potatismjölet och får ett godtt uppskok. Krämen afsmakas och omröres då och då, tills den är kall, då den upphålles i karott eller geleeskål.

Rabarberkompott (f. 6 pers.). Till sockerlagen: 250 gr. toppsocker, 1/2 del. vatten, 1/2 kg. skuren rabarber. (1/4 gr. vanillin).

Beredning: Af sockret och vattnet kokas en klar lag. Rabarberstjälkarna af mellanstorlek äro bäst. Den yttersta hinnan afdrages, och stjälkarna skäras i 3 cm. långa bitar, som vägas. De sköljas hastigt, få väl afrinna, nedläggas i sockerlagen och få koka mjuka, hvarefter de upptagas med hälslef och läggs i kompottskålen. Lagen kokas därefter, tills den blir simmig och hålles öfver rabarbern. Om så önskas tillsättes litet vanillin. Den serveras kall med vispad gräde.

Surstek (f. 12 pers.). 3 kg. innanlar af ox, 2 msk. salt, 2 tsk. stött hvitpeppar, 1/2 tsk. stötta nejlikor.

Till lagen: 2 1/2 del. god spritättika, 2 1/2 lit. godt svagdricka, 2 del. strösocker, 1/2 msk. kryddpepparkorn, 3 lagerblad, 2 små rödlökar, (1/2 hg. späck).

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 1/2 msk. salt, 1/2 lit. kokande vatten, 1 msk. soja.

Sås: 2 msk. smör (40 gr.), 3 msk. mjöl, köttjus, 1 del. tjock gräde, salt, socker.

Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i kallt vatten, bultas väl med köttklubba och ingnides med en blandning af saltet och de stötta kryddorna. Det nedläggas i en lag af ättika, drickat, sockret, de hela kryddorna och de skalade samt klufna lökarna, allt väl sammanblandadt. Köttet får ligga här i 6—8 dagar och bör

ofta vändas. Det upptages, afskölies väl och torkas med en köthandduk samt späckas, om så önskas, med 1 1/2 hg. späck. Smöret brynes i en stekgryta, steken lägges och brynes vackert på alla sidor, hvarefter den saltas och vattnet tillsatt med sojan påspådes litet i sänder. Steken får därefter färdigsteka med tätt slutet lock omkr. 4 tim. Den bör vändas (med 2 träskedar) några gånger under stekningen och ofta ösas öfver. Köttjusen silas och allt det feta bortskummas noga. Smör och mjöl sammanfråsas, köttjusen tillsättes litet i sänder, hvarefter såsen får koka under flitig rörning i 10 min. Grädden ihålles och såsen får ett uppskok samt afsmakas med kryddorna.

Skinkomelett (f. 6 pers.). 1 hg. rökt skinka, 1 tsk. smör.

Äggstanning: 3 ägg, 2 kkp. gräddmjöl.

Beredning: Skinkan skäres i fina färingar. Smöret smältes i en omelettform, skinkan lägges och fräses väl. Till äggstanningen vispas äggen och gräddmjölen väl tillsammans och hålles på skinkan, hvarefter omeletten insättes i ugnen att gräddas tills den fått en vacker ljusbrun färg. Serveras som frukosträtt.

Rismjölspudding (f. 6 pers.). 1 lit. gräddmjöl, 1 hg. risnjöl, 5 ägg, 6—8 bittermandlar, 1 1/2 msk. strösocker.

Till formen: 1 1/2 kkp. strösocker, 2 msk. kokande vatten.

Beredning: Sockret brynes lätt i en tackjärnspanna, det kokande vattnet tillsättes, och härmed beklädes en bleckform. Mjölen kokas upp, rismjölet vispas och gröten får under flitig rörning att botten koka 10 min., hvarefter smeten upphålles att kallna. De uppvispade äggen, den skullade och rifa mandeln samt sockret tillsätts. Massan hålles i den beklädda formen, ett lock pålägges och puddingen gräddas i vattenbad i ugn omkr. 1 tim. Den uppstjälpes och serveras varm.